میراث فرهنگی

کشف یک کتیبه باستانی در نقش رستم

کار حفاظتی روی نقش هرمز دوم به کشف کتیبه‌ای جدید از دوره ساسانیان در نقش رستم منجر شد. نقش رستم نام مجموعه‌ای باستانی در روستای زنگی‌آباد در شمال شهرستان مرودشت استان فارس ایران است که در فاصله ۶ کیلومتری تخت جمشید قرار دارد. این محوطه باستانی یادمان‌هایی از ایلامیان، هخامنشیان و ساسانیان را در خود جای داده و آرامگاه چهار نفر از شاهان هخامنشی، نقش برجسته‌های متعددی از وقایع مهم دوران ساسانیان، بنای کعبه زرتشت و نقش برجسته ویران شده‌ای از دوران ایلامیان در این مکان قرار دارند. قرار است پرونده این مجموعه در قالب متممی برای پرونده تخت جمشید برای ثبت جهانی به یونسکو ارسال شود. حمید فدایی، مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید گفت: در نقش رستم چهار نیروی کارشناس مرمت و یک استادکار در آرامگاه خشایارشا فعال هستند. در کنار این آرامگاه، کار حفاظت از نقش هرمز دوم که ازجمله نقش‌های ساسانی در مجموعه نقش رستم است را در زمستان سال گذشته آغاز کردیم و طی چند روز آینده به پایان خواهیم رساند.

فدایی با اشاره به این‌که مجموعه نقش رستم یک محوطه بسیار بزرگ است که بخش عمده و نادیده این محوطه در بالای «کوه حسین» قرار دارد، عنوان کرد: در بالای کوه حسین نیز تعداد زیادی نقش و نگار و کتیبه وجود دارد و حتی برخی از آنها برای اولین بار کشف و گزارش می‌شوند و در حال حاضر یک کتیبه جدید کشف کردیم و همکاران در حال خوانش این کتیبه هستند. این کتیبه به خط پهلوی- ساسانی است که به دوره ساسانیان برمی‌گردد. البته به نظر می‌رسد با بررسی‌های بیشتر بتوانیم تعداد بیشتری از این کتیبه‌ها را پیدا کنیم، چراکه مکانی مرموز و ناشناخته است./ ایلنا

سابقه حیات اجتماعی در نطنز به ۱۴ هزار سال رسید

بررسی کارشناسانه سنگ‌نگاره‌ها در قلب فلات مرکزی به شناسایی پیشینه ۱۴ هزار ساله حیات اجتماعی انسان در شهرستان نطنز انجامید؛ خبری که ما آن را از قول رئیس اداره میراث‌فرهنگی این شهرستان نقل می‌کنیم که گفته با کشف محوطه باستانی اریسمان در محدوده این شهرستان و بررسی آثار کاوش شده، پیشینه تاریخی حیات متمدنانه مردم منطقه به پیش از ۶۰۰۰ هزار سال قبل رسید که به نظر می‌رسد با ادامه مطالعات به ۱۴ هزار سال هم برسد.

هتل‌های سیستان و بلوچستان آماده پذیرایی از مسافران

هتل‌های سیستان و بلوچستان درهای خود را به روی مسافران باز کرده‌اند؛ البته معاون گردشگری این استان گفته این بازگشایی با رعایت پروتکل‌های بهداشتی همراه خواهد بود. میرحسینی با اشاره به آغاز شدن ترددهای بین استانی از ابتدای اردیبهشت‌ماه گفته در این ایام نظارت بر فعالیت‌های گردشگری با توجه ویژه به‌سلامت مردم، هدف و اولویت اصلی ما خواهد بود و هتل‌ها و مراکز اقامتی در صورت تمایل می‌توانند به‌صورت تدریجی آغاز به کار خود را اعلام کنند./ میراث آریا

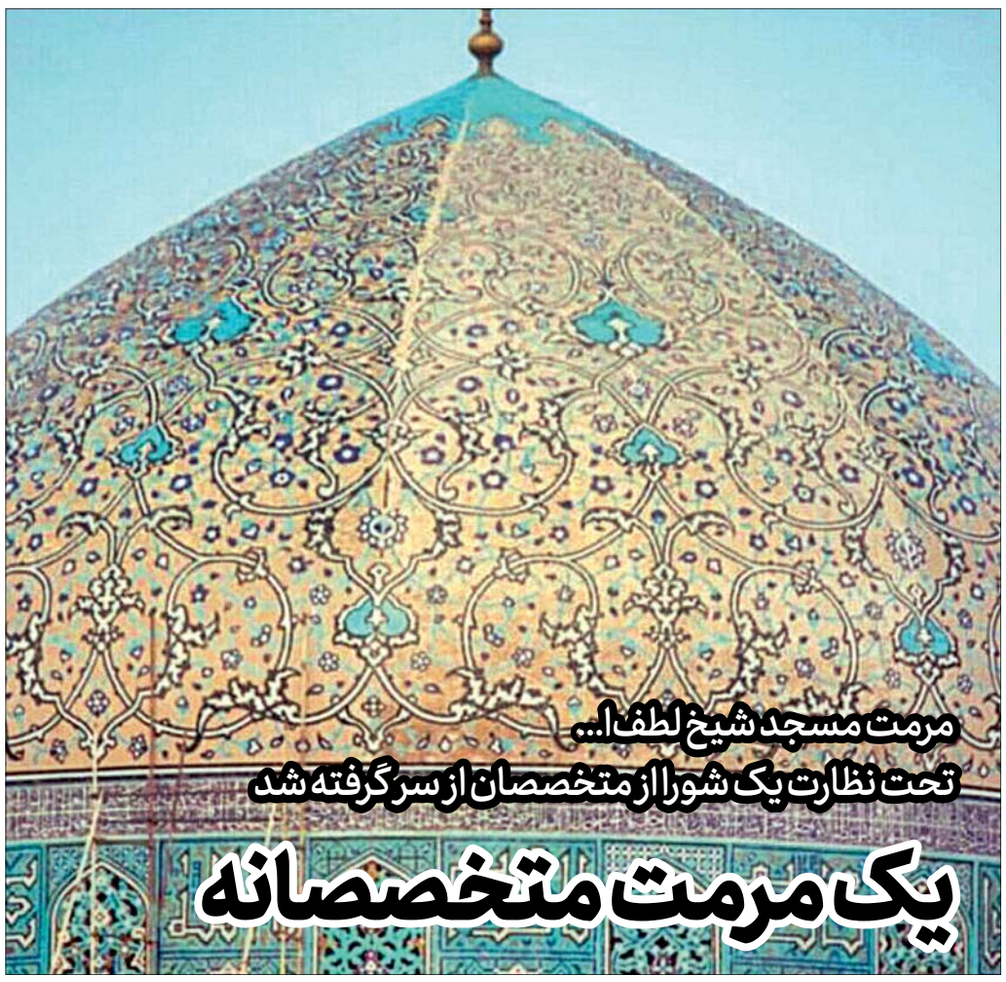

تغییر رنگ دو ترک مرمت شده گنبد مسجد شیخ لطفا... یکی از مهم‌ترین انتقادات به نحوه مرمت این بنای جهانی است

عکس: ایرنا

مرمت مسجد شیخ لطفا... تحت نظارت یک شورا از متخصصان از سر گرفته شد

یک مرمت متخصصانه

مسجد شیخ لطفا... شاید هیچ‌گاه در طول عمر ۴۰۰ ساله خود به اندازه این چند ماه اخیر مورد توجه کارشناسان و منتقدان قرار نگرفته و با انتقادات تند و تیزشان روبه‌رو نشده بود؛ انتقاداتی که از سال گذشته آغاز شد و با نشستن اولین برف زمستانی روی گنبد مسجد به اوج خود رسید و تا الان ادامه داشته است. این انتقاداتی که متوجه شیوه مرمت گنبد بود، در چند ماه گذشته پای بیشتر رسانه‌ها و کارشناسان و مسوولان میراثی کشوری و استانی را وسط کشید؛ گلایه‌هایی که از یک نگرانی بزرگ برای تخریب احتمالی یک بنای بی‌نظیر جهانی، پس از یک مرمت غیراصولی حکایت داشت؛ نگرانی‌ای که حالا ظاهرا باید زنگ پایان آن را به صدا درآورد؛ چراکه معاون میراث فرهنگی کشور گفته مرمت گنبد مسجد تاریخی شیخ لطفا... در اصفهان با همان سبک و سیاق قبلی و توسط استادکار پیشین ادامه می‌یابد، اما تحت نظر یک شورا تا اطمینان حاصل شود که مرمت، صحیح و اصولی است.

فاطمه مرادزاده

ایران

مرمت گنبد مسجد جهانی شیخ لطفا... در اصفهان طی سال گذشته با انتقادات زیادی مواجه شده بود

«من فقط در عالم خیال و با جوهری از طلا و نقره می‌توانم چنین اثری را تصور کنم.» این توصیف عجیب، وصف یک بنای تاریخی در همین ایران خودمان است؛ وصف یک مسجد چند صد ساله که نه تنها لوییس ای‌کان، معمار برجسته جهانی را انگشت به دهان کرده، بلکه طی سده‌ها و سال‌های گذشته نگاه هر گردشگری به کاشی‌کاری‌های معرق و مقرنس‌های ظریف و خوش‌نقش و نگارش افتاده، هوش از کف داده است.

مسجد شیخ لطفا... یکی از زیباترین آثار تاریخی ایران و یادگار دوران صفویه است که در ضلع شرقی میدان نقش جهان و مقابل عمارت عالی‌قاپو است و بخشی از این مجموعه ثبت جهانی شده. این مسجد که به فرمان شاه عباس اول در مدت ۱۸ سال و بدون صحن و مناره بنا شده، از دید معماران و کارشناسان جهانی هم بنایی بی‌همتاست، کما اینکه پروفسور پوپ، مورخ شهیر آمریکایی که مزارش در حاشیه رود زاینده رود اصفهان است و یکی از طرفداران پروپاقرص هنر و معماری و میراث ایرانی، به‌ویژه آثار تاریخی اصفهان، درباره‌اش در کتاب بررسی هنر ایران این‌طور نوشته: به سختی می‌توان این اثر را محصول دست بشر دانست... کوچکترین نقطه ضعفی در این بنا دیده نمی‌شود، اندازه‌ها بسیار مناسب، نقشه طرح بسیار قوی و زیبا و به طور خلاصه توافقی است بین یک دنیا شور و هیجان و یک سکوت و آرامش باشکوه که نماینده ذوق سرشار زیباشناسی بوده و منبعی جز ایمان مذهبی و الهام آسمانی نمی‌تواند داشته باشد. شاید اصلا نیازی به این تعریف و تمجیدها از مسجد شیخ لطفا... نباشد، که هرکه یک‌بار با هر نگاه هنری و غیرهنری در آن نظر افکنده و آن را به تماشا نشسته، از وصف زیبایی‌اش در قالب کلام و بیان درمانده. حالا اینها را گفتیم تا برسیم به اینجا که همین پریچهره آرامش‌بخش یگانه، مدتی است تب‌دار شده و حال‌ندار است، آن‌هم از زمانی که بخشی از کاشی‌های گریو (ساق گنبد) ریخت و مرمت آنها توسط واحد امانی اداره کل میراث فرهنگی اصفهان هم سودی به حالش نداشت و کاشی‌ها در اکثر بخش‌ها از گنبد جدا شد. جدا شدن کاشی‌ها همان و بازسازی و مرمت دوباره همان؛ مرمتی که از ترک‌های کاشی‌های گنبد شروع شد و با پایان مرمت اولین ترک و آغاز ترک دوم انتقاداتی سوی آن گسیل شد؛ انتقاداتی که از یک‌سو حکایت از مرمت غیراصولی داشت و از سویی فاصله ایجاد شده میان ترک‌ها را نشانه گرفته و آن را دلیل مرمت ناصواب گنبد عنوان می‌کرد.

امان از برف رسواگر!

مرمت دو ترک از کاشی‌های گنبد که به پایان رسید، اولین برف زمستانی بارید و روی آن نشست؛ درواقع ننشست؛ یعنی برف روی همه ترک‌های گنبد نشست، جز آن دو ترکی که مرمت شده بود؛ اتفاق عجیبی در صبحگاه برفی ۲۴ دی ۹۸ که از دید اصفهانی‌ها، رسانه‌ها و کارشناسان پنهان نماند و درصدد چرایی آن برآمدند. طبیعتا اولین حدس و گمان‌ها هم نحوه مرمت آن را نشانه گرفت و این‌که اگر مرمت‌ها علمی و اصولی بود، کار به اینجا نمی‌کشید. انتقادات آنقدر گسترده و دنباله‌دار شد که توضیحات مکرر مدیریت پایگاه جهانی میدان نقش جهان و پیمانکار پروژه نیز نتوانست اهالی میراث را قانع کند و همه اینها در حالی بود که اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهور پیشتر از وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی خواسته بود دغدغه علاقه‌مندان و صاحب‌نظران نسبت به مرمت مسجد تاریخی لطفا... را مرتفع کند و شخصاً بر این امر نظارت مستمر داشته باشد.

این مرمت هزار اشکال دارد

ورود معاون اول رئیس‌جمهور و به‌دنبال او وزیر میراث فرهنگی هم گره‌ای از کلاف سردرگم مسجد شیخ لطفا... باز نکرد؛ چراکه علی اصغر مونسان همان بهمن ماه سال گذشته و به‌دنبال شدت یافتن انتقادات گفت، مدیر پایگاه جهانی میدان نقش‌جهان به او اطمینان داده که مرمت به اصولی‌ترین روش انجام شده است و البته مونسان در حالی سعی کرد خبرنگاران و میراث‌دوستان را راضی کند که مهدی حجت، رئیس کمیته ملی ایکوموس ایران با تاکید بر این‌که «مرمت گنبد شیخ لطفا... هزار اشکال دارد» به ایسنا گفته بود: اگر قرار بوده روی گنبد بسیار مهم و جهانی مثل گنبد مسجد شیخ لطفا...، حرف بزنند و کار کنند، باید ابتدا هیأتی متخصص و خبره به‌صورت کارشناسی و تخصصی روی این موضوع صحبت کرده و از آنها نظرخواهی می‌شد و بعد روش را تایید و اعمال می‌کردند، درحالی که مسؤولان میراث اصفهان چنین کاری نکردند و بدون نظرخواهی و تشکیل هیات تخصصی اقدام به مرمت گنبد کردند تا حال شاهد تغییراتی در رنگ کاشی‌ها و ترک‌ها باشیم که نشان از مرمت غیراصولی است.

البته این اظهارنظر حجت از سوی مدیران میراثی استان اصفهان بی‌پاسخ نماند و فریدون اللهیاری، مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان اصفهان در پاسخ به انتقادات رئیس کمیته ملی ایکوموس ایران درباره تغییر رنگ بخش‌های مرمت‌شده گنبد گفت: در مسجد شیخ لطفا... برخلاف مسجد امام و ... کاشی جدیدی سوار نشده که رنگ‌ها عوض شود و تغییر رنگی ایجاد شده باشد. از سویی استادان برجسته‌ای روی گنبد این مسجد کار می‌کنند و افراد ناشی نیستند که از موادی استفاده کنند که رنگ کاشی را تغییر دهد. درواقع بخشی از آنچه تغییر رنگ برداشت می‌شود، به خاطر پاک‌سازی و بندکشی‌های انجام‌شده است و کاشی قسمت‌های دیگر بند ندارد و به همین خاطر پررنگ به نظر می‌رسد. در هر روی انتقادی که رئیس کمیته ملی ایکوموس ایران متوجه مرمت گنبد شیخ لطفا... کرد همانی بود که تقریبا همه کارشناسان به آن خرده گرفته بودند؛ یعنی مرمت گنبد یکی از مهم‌ترین و زیباترین بناها و مساجد ایران و جهان بدون تشکیل هیات تخصصی مرمت و نظرسنجی از اهل و خبره این کار!

یک شورا و استادکار قبلی

حالا و پس از گذشت چند ماه از آغاز مرمت پرمساله گنبد شیخ لطفا...، وزارتخانه میراث فرهنگی تصمیم گرفته مرمت کاشی‌های گنبد توسط همان استادکار قبلی از سر گرفته شود، با این تفاوت که این مرمت تحت نظر یک شورا از متخصصان معماری صورت بگیرد. تصمیم وزارتخانه را محمدحسن طالبیان، معاون میراث فرهنگی کشور اعلام کرده و به ایلنا گفته در گذشته ناظرانی بر مرمت گنبد شیخ لطفا... نظارت داشتند و اکنون یک شورا نظارت مرمت را برعهده دارد که افرادی از کارشناسان پژوهشگاه میراث و گردشگری و اساتید دانشگاهی و حتی خبرگان مرمت در این شورا عضو شده‌اند. این افراد برنامه زمان‌بندی مشخصی را برای مرمت گنبد در نظر گرفته‌اند و نگرانی از این بابت وجود ندارد.

بارش اولین برف و نمایان شدن تغییر رنگ گنبد / ایسنا

کاشی‌های گنبد در حال مرمت

کاشی‌های گنبد در حال ریختن پیش از مرمت / ایسنا

نمای گنبد پس از مرمت دو ترک

شناسنامه یک بنای ۴۰۰ ساله

تاریخ و مدت ساخت

این مسجد به مدت ۱۷ سال و طی سال‌های ۱۶۰۲ تا ۱۶۱۹ میلادی در دوره حکومت صفویان و به دستور شاه عباس صفوی ساخته شد.

مهم‌ترین ویژگی

یکی از ویژگی‌های این مسجد چرخش ۴۵ درجه‌ای است که با محور شمال. جنوب دارد که در اصطلاح، «پاشنه» نامیده می‌شود. علت وجودی این چرخش این است که چون در ورودی مسجد به سمت مشرق میدان است اگر بنا بود مسجد را نیز به همین جهت می‌ساختند کار جهت‌یابی از لحاظ قبله مختل می‌شد. در اینجا با ایجاد یک راهرو که از ابتدای مدخل مسجد به سمت چپ و سپس به سمت راست می‌چرخد بر این مشکل فائق آمده‌اند. این یعنی در بیرون مسجد اثری از کجی و زاویه به چشم نمی‌خورد، اما به مجرد ورود ناچاریم قبول کنیم صحن نسبت به نمای خارجی پیچشی دارد، در صورتی که گنبد کوتاه این مسجد به علت مدور بودن، جهت یا زاویه مخالفی نشان نمی‌دهد.

تفاوت شاخص

مسجد شیخ لطفا... دارای صحن نیست و مناره هم ندارد.

اولین بازسازی

مسجد در دوره قاجار تخریب و در زمان رضا شاه بازسازی شد.

بهترین تعریف‌ها

تامارا سون از آن به عنوان یکی از زیباترین بناهای مذهبی دنیا یاد کرده‌است. لوئیس ای کان، گفته من فقط در عالم خیال و با جوهری از طلا و نقره می‌توانم چنین اثری را تصور کنم و پروفسور پوپ درباره‌اش نوشته: به سختی می‌توان این اثر را محصول دست بشر دانست.

برندهای ملی و جهانی

این مسجد به همراه سایر آثار و بناهای تاریخی میدان نقش جهان در بهمن ۱۳۱۳ ثبت ملی شد و در اردیبهشت ۱۳۵۸ جزو نخستین آثار ایرانی بود که به‌عنوان میراث جهانی یونسکو به ثبت جهانی رسید.

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۵۶۳۸

جدول عادی

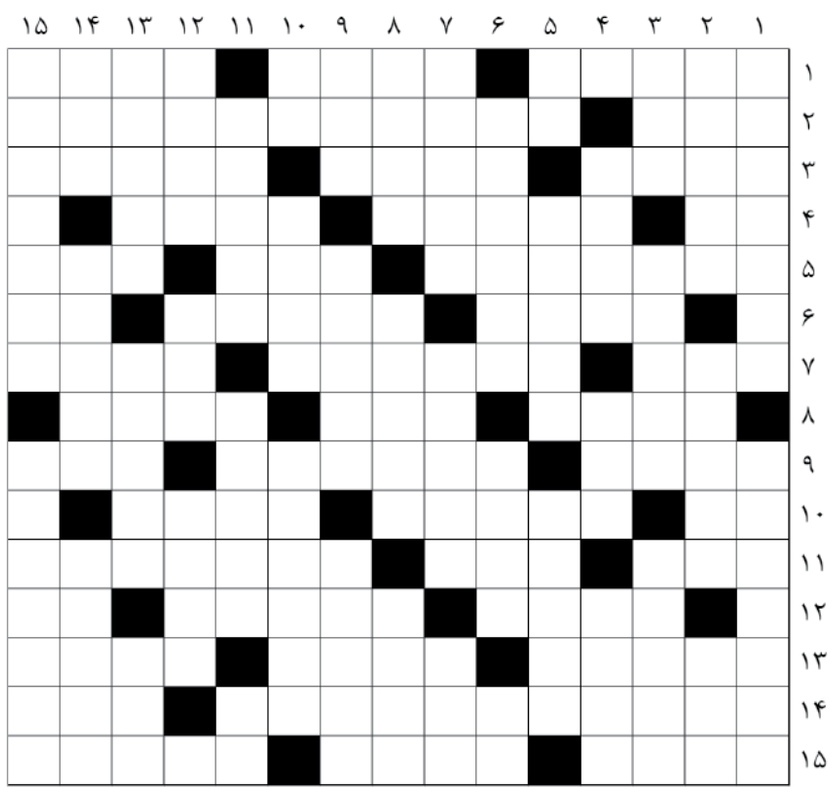

افقی: ۱) گرد براق نقاشی به رنگ‌های مختلف ـ تلاش ـ شغل رسمی ۲) شیپور خودرو ـ کارگردان مجموعه تلویزیونی نون خ ۳) پرحرف ـ وقت و هنگام ـ خدای هندو ۴) نشانه اختصاری قیاس کنید ـ هدایت کردن ـ مادربزرگ ۵) سنگین‌وزن‌ترین پرنده خانگی ـ شرم ـ تمرکز حواس ۶) آسان ـ آبونه ـ مذکر ۷) آسمان ـ اداره‌ای از تشکیلات قضایی ـ شك‌کننده ۸) از انواع حج ـ دوستی ـ راننده ۹) راه رفتن کودکانه ـ سرزمین آبشارهای ایران ـ مخفف گوهر ۱۰) سایه ـ مهلت دادن ـ بارکش ۱۱) پاداش ـ رنگ ـ از الحان قدیم موسیقی ایرانی ۱۲) نوعی جرم قضایی ـ بسیار ضروری ـ حرف انتخاب ۱۳) آنچه از زمین بروید ـ حمله‌برنده ـ سراسیمگی ۱۴) مهندسی برق ـ کوهی در مکه ۱۵) پودر دستگاه پرینتر ـ چهارمین حرف یونانی ـ توده مردم.

عمودی: ۱) کوهی در شرق مسجدالحرام ـ راهپیمایی سیاسی ۲) نور اندك ـ درمان‌کننده ـ تك‌نوازی ۳) دیدار ـ روز جزا ـ محل تعویض لباس ورزشکاران ۴) نشسته ـ دورویی ـ چراغ پیه‌سوز قدیمی ۵) مفلوج ـ گریخته از روی‌ترس ـ اولین پایتخت سلسله زندیه ۶) دهم ماه محرم ـ مقتل ارزشمند ابن طاووس ـ بت عصر جاهلیت ۷) سیاره زحل ـ چرخش ـ اسب یدك ۸) دوستی و محبت ـ نوعی سلاح که پی در پی شلیك می‌کند ـ دستور شروع فیلمبرداری ۹) حفره‌هایی که زنبور عسل از موم می‌سازد ـ گروهی از جانوران بندپای بالدار ـ طبیعت ۱۰) نیمه چیزی ـ بی‌نظیر ـ آب دادن به کشتزار ۱۱) میراب ـ معرفت ـ ناراست ۱۲) ویران‌کننده ـ از اجزای میز ـ قبض ۱۳) سیاره همسایه زمین و عطارد ـ گاهی به ته دیگ می‌خورد! ـ جملگی ۱۴) بت ـ قصاب گوشت را از آن آویزان می‌کند ـ خدای هندو ۱۵) از متعلقات دستگاه شور ـ معادل فارسی اینترنت.

جدول ویژه

افقی: ۱) نوعی هورمون گیاهی ـ رقعه ـ مستمندان ۲) آغوز ـ نویسنده آمریکایی رمان اتوبوسی به نام هوس ۳) روستای زادگاه هوشنگ مرادی‌کرمانی ـ قتلگاه ـ برخورد ۴) دوستی ـ بندری در پاکستان ـ از عناصر تشکیل‌دهنده نمك طعام ۵) از نبردهای جنگ جهانی دوم ـ بدبخت ـ دانه نهان‌زا ۶) لنز ـ اهل مرو ـ نت چهارم ۷) گریستن بر مرده ـ به تباهی گراییدن ـ روییدن ۸) کشور هزار خلیج ـ زیان ـ ویرگول ۹) بی‌ایمان ـ متقاضی ـ سوره هفتاد و هشتم قرآن ۱۰) حرف ندا ـ همزمان ـ لازم ۱۱) همسر حضرت یعقوب(ع) ـ نوعی پخت برنج ـ صاحب قلم ۱۲) از ارائه‌های ادبی ـ کهن‌ترین قسمت اوستا ـ جانشین او ۱۳) درخت گرمسیری ـ گوزن مینیاتوری گیلان ـ جانوری گوشتخوار با بدنی باریك و پاهای کوتاه ۱۴) قهرمان انقلابی زیمبابوه ـ شکیبایی ۱۵) دومین خلیفه اموی ـ اهرم جابه‌جایی اجسام سنگین ـ از صورت‌های فلکی.

عمودی: ۱) زیباروی جذاب و دلربا ـ شهر توریستی ایتالیا در جزیره ساردینا ۲) رمان محمود دولت‌آبادی ـ دوتایی ـ دوباره ۳) شب زنده‌داری ـ علوم و دانش‌ها ـ بیگانه ۴) قله کوه ـ آماس ـ دستگاه شکل‌دهی فلزات ۵) یادداشت ـ رنگ کردن کوتاه‌مدت مو ـ مقدس بودن ۶) سمبلیك ـ پنجم ـ باب روز ۷) پلیس دوره قاجار ـ رو در رو ـ شوهر ۸) فیلمی ساخته اسپیلبرگ ـ از مراتب روحانیت کلیسا ـ موتور جست‌وجوگر اینترنتی ۹) مجموعه داستانی نوشته احمد محمود ـ جرقه آتش ـ محروم ۱۰) نهیب ـ به پایین افتادن ـ شرح و بسط کلام ۱۱) غاری زیبا در زاهدان ـ متلك ـ نشانه جمع ۱۲) خاکستری روشن ـ چین و چروك ـ سمت چپ ۱۳) ریسمانی از یال اسب ـ سرزمین قومس ـ غزوه سال سوم هجرت ۱۴) تاب و توان ـ از مطهرات ـ زمینی که نبش کوچه یا خیابان قرار گرفته است ۱۵) طولانی‌ترین بزرگراه تهران ـ معادل فارسی بیلبورد.

حل جدول عادی شماره ۵۶۳۷

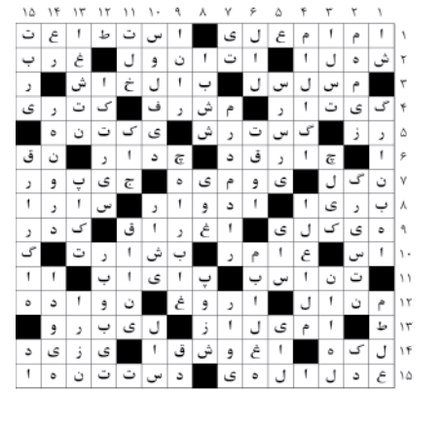
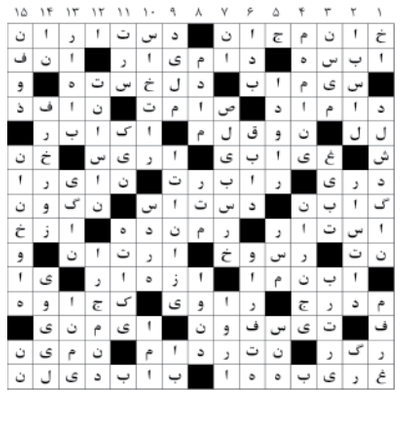
حل جدول ویژه شماره ۵۶۳۷